

LIBRIS

We know
books

© Galaxia Gutenberg, 2026

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
HITYPUCU' îți umflă uăchiu' / Edmund Dujardi
Târgu Lăpuș: Galaxia Gutenberg, 2026

ISBN 978-630-337-199-3
I. Edmund Dujardi (autor)

Corectura: Bianca Moldovan
Ilustrații: Pușa Lia Popan, Győző-Edmund Dujardi

www.galaxiagutenberg.ro

Editura Galaxia Gutenberg
435600 Târgu Lăpuș, str. Florilor nr. 11
Mobil: 0723-377599, 0733-979383
E-mail: contact@galaxiagutenberg.ro

PRINTED IN ROMANIA

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului, reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsește penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Spiriduhuri ardelenești

2

HITYPUCU'

Îți umflă uăchiu'

Desene: Pușa Lia Popan
Corecturi: Bianca Moldovan

Galaxia Gutenberg
2026

Cuprins

Prefățucă	5
Centenarul continuă.	9
În Holul Tărâmurilor	17
Cel mai scurt capitol.	27
Gravura pe argint	31
Eliberarea	41
Hitypucul	49
Introducere în Ardeal	63
Vocație	69
Belit și împelițat	75
Tri, doi, unu, mac	85
Discuție la un ceai	96
Concluzie la o zî – între relativ și absolut	109
Obielele	111
Nu te naști ardelean, devii ardelean..	127
Pre' târzâu	149
Gata	151
Recomandări și avertismente.	153

În Holul Tărâmurilor

Odată ieșit din sala cea mare a balului, porni spre ușa ieșirii din regatul ursitorilor, care se afla în celălalt capăt al palatului, pe un perete netencuit, acoperită cu o draperie din catifea verde, grea, sobră și plină de praf, semn că de multă vreme stătuse neatinsă. Uitându-se la ea, se gândea la ultimele cuvinte ale reginei: "hai, du-te!" și la cât de derutante sunt: "păi, ori hai, ori du-te. Cum adică, hai, du-te!? Cred că cineva ar trebui să ia atitudine vis-à-vis de această problemă". În fine, a dat perdeaua la o parte, a pus mâna pe clanța și când să deschidă...

- Cine-i acolo? - se auzi, de dincolo de ușa, o voce gravă cu un timbru sec.

- Spirid...

- Știu.

Spiridușul a rămas câteva clipe confuz: păi, dacă știe, de ce mai întreabă? Și a continuat, dar cu o oarecare ezitare:

- Pot săăă intru?

- Adică să ieși?

Confuzia se accentuează:

- Ddda, să ies....

- Intră!

Confuzia ajunge la apogeu, așa încât bietul spiriduș nici nu și-a mai dat seama când a apăsat clanța, cât de tare a scârțâit ușa și cât

de puternic s-a trântit în spatele lui... La cât de dură era vocea pe care o auzise, avea emoții. Se aștepta să vadă un individ mare, solid, cu un chip încruntat și ridat, indispus și iritat (ca un funcționar public). Și, când colo, ce să vezi? Exact așa și era. Confuzia spiridușului a dispărut, ceea ce auzise și ceea ce vedea se potriveau perfect. Așezat într-un scaun pretențios, la o masă de lemn sculptată în același ton cu scaunul, stăpânul vocii dure tocmai deschidea un catastif învelit în piele învechită și roasă la colțuri, apoi, luându-și pana din călimară, fără a se uita la spiriduș, se pregătea să scrie ceva:

- Ce vrei?
- Unde sunt?
- Aici.
- Aici, unde?
- Aici, aici.
- Bine, dar ce este aici?
- Aici este EU. De ce ai venit?

Spiridușul se simțea din ce în ce mai mic:

- M-a trimis regi...
- Nu mă interesează cine te-a trimis. De ce vii la mine?

Spiridușul, cu un nod în gât și cu o voce stinsă:

- Vreau să merg la mama.

- Păi, dacă vrei să mergi, de ce vii? - apoi, continuă pe un ton din ce în ce mai agresiv: dacă vrei să mergi la mama, de ce vii la mine?

Și zicându-i acestea, s-a ridicat și mai mult în scaun și, rezemându-și mâinile pe masă, s-a aplecat spre spiriduș cu o atitudine amenințătoare, apoi, preț de câteva secunde, a rămas cu privirea

înfiptă în ochii lui. Dar numai câteva secunde, că l-a pufnit râsul. S-a tras înapoi, a sărit jos de pe scaunul înalt, a fugit spre spiriduș și, luându-l în brațe, l-a cuprins cu toată puterea.

Spiridușul a devenit din nou confuz. Namila aia cu voce dură era, de fapt, un alt spiriduș asemenea lui, doar scaunul l-a făcut să pară atât de mare și de impunător. (Cred că asta se întâmplă, de multe ori, și în lumea oamenilor.) Dar să rămânem la spiridușul nostru care încearcă să înțeleagă ce se întâmplă:

- Cine ești? Ce-i locul ăsta? Cum ajung la mama? Cum îl găsesc pe Mèkèkè?

- Hei, ia-o încet, vărucule, ai vreme să le afli pe toate. Apoi se oprește brusc: ai zis Mèkèkè?!

- Ai zis „văruc”?!

- Ce-i cu Mèkèkè?

- Ești verișorul meu?

- Iară trebuie să treacă, prăpăditul ăla, prin Holul Tărâmurilor?

- Ce hol? Care tărâmurii? Chiar ești verișorul meu? Cum ajung la mama?

- Stoooooop!

Și se opresc amândoi.

- Bine. S-o luăm de la capăt: acesta este Holul Tărâmurilor, acest catastif este Registrul Tărâmurilor, iar această masă este masa Supraveghetorului. Eu sunt Supraveghetorul Holului Tărâmurilor, iar datoria mea este de a-i consemna în Registrul Tărâmurilor pe toți aceia care intră sau ies din vreunul dintre regate. Eu sunt cel care permite sau interzice intrarea în vreun regat sau ieșirea. Înțelegi?

- Înțeleg.

- Nimeni nu are voie să-mi încalce sau să-mi conteste decizia. Ordinea, bunul mers al diferitelor țărâhuri și buna-nțelegere între ele depind de vigilența mea. Înțelegeți?

- Înțeleg.

- Atunci, spune-mi, care-i motivul prezenței tale în Holul Tărâmurilor și de ce l-ai pomenit pe Mèkèkè?

- Regina m-a trimis să-l aduc înapoi, în regatul ursitorilor, pentru a repara ce se poate din ursirea centenară, la care...

- Pentru a repara?! -și, începând să se precipite, continuă: Asta-i nebunie! În primul rând, în toată existența lui, netrebnicul ăla n-a făcut altceva decât să strice și să... să... să-ncâlcească și să... să... să... să-i facă pe toți să se facă de râs. Chiar și pe mine m-a făcut odată să...să...să... nu mai contează ce. Și, în al doilea rând, Mèkèkè nu mai e ursitor. (Apoi liniștindu-se:) Ascultă-mă: orice ursitor exilat ajunge în Lumea de Dincolo de Lume. Știi ce-i acolo?

- Nu.

- Normal că nu știi. Dar îți spun un amănunt care ar trebui să te pună pe gânduri: ușa spre Lumea de Dincolo de Lume nu are clanță pe interiorul propriului tărâm.

- De ce?

- Ia gândește-te!

Spiridușul stă câteva secunde, apoi ridică din umeri:

- Habar n-am!

- Ia privește în jurul tău și spune-mi ce vezi?

- Mmmmm... cinci uși.

- Și ce observi la ele?

- Căăăă... doar două au clanțe.

- Nu, nu, toate au, dar numai câte una.

- Ciudat.

- Dar util și înțelept. Tu ai putut ieși din Tărâmul Ursitorilor fără nicio problemă, deoarece aveai clanța pe interiorul tărâmului. La fel pot și cei din Tărâmul Oamenilor sau cei din Tărâmul Spiridușilor -spune, indicând spre fiecare din ele. Dar uită-te la ușa asta! -și îi arată o a patra ușă. E ușa Tărâmului Lumii De Dincolo De Lume.

- Asta are clanța montată pe exteriorul tărâmului?! Ce prostie! Deci de acolo nu poți ieși decât dacă îți deschide cineva din Holul Tărâmurilor?

Supraveghetorul dă din cap afirmativ:

- Fii atent, văruc...

La auzul cuvântului „văruc”, spiridușul nostru o ia razna din nou:

- Nu-mi vine să cred că am un văr. Scumpul și dragul și u-ni-cul meu văr! -și, spunând aceasta, îl strânge în brațe, îl sărută apăsător pe obraz și începe iar să țopăie strigând bucuros: văru', văru', văru'!

- Hai, oprește-te, să-ți spun care-i treaba cu clanța! Și, apropo, nu sunt u-ni-cul tău văr. Suntem mai mulți.

Spiridușul a încremenit, pupilele i s-au dilatat vizibil și pulsul i-a crescut sensibil (că invers nu se poate), iar în urechi continua să-i răsună ca-ntr-un ecou: "Suntem mai muuulți. Suntem

mai muuulți. Mai muuulți...mai muuulți... muulți... muuulți...muuuulți..."

Supraveghetorul continuă:

- Într-adevăr, bine ai remarcat că ușa Tărâmului Lumii de Dincolo de Lume poate fi acționată doar din Holul Tărâmurilor. Dar nu este o prostie. Din motive raționale cei care sunt izgoniți acolo nu mai au voie să se întoarcă. Produc doar dezastre. Niciodată nu s-a mai întors nimeni din lumea aceea și chiar dacă, să spunem, prin absurd, ai reuși să-l găsești pe Mèkèkè...

În timp ce, plin de patos, Supraveghetorul descria cu lux de amănunte Lumea de Dincolo de Lume, în care Mèkèkè fusese exilat, spiridușul rămase încremenit, cu pupilele dilatate și cu ochii înlăcrimați de bucurie că are mai mulți veri. (Nici eu n-am știut până acum, dar se pare că treaba asta cu verișorii e foarte importantă pentru spiriduși). Privirea lui a rămas fixată pe Supraveghetor, așa încât Supraveghetorul avea impresia că are parte de toată atenția spiridușului. Mare greșeală... În realitate, mintea lui era depaarte, depaarte de tot, într-un univers înșorit și plin de flori, unde mama sa, ținând în mână o bucată de prăjitură din foi de miere umplută cu silvoită, alerga spre el să-l ia în brațe; unde tatăl lui tocmai deschidea ușa casei cu mâna stângă, deoarece în mâna dreaptă ținea o bucată de prăjitură din foi de miere umplută cu silvoită și sărea în sus de bucuria revederii fiului său; unde sora lui cea mai mare plângea de bucurie că-și revede fratele mai mic, și de necaz, că trebuie să împartă cu el prăjitura

din foi de miere umplută cu silvoită; unde mii de verișori zburdau printre florile câmpului, muruiți până la urechi cu silvoită, dovadă că au mâncat și ei; unde, cât vezi cu ochii, e numai iarbă și flori... (de ajungi să te întrebi: dacă totu-i numai iarbă și flori, de unde, trăznet, au aștia atâta silvoită?!)

Supraveghetorul se apropia de finalul dramaticului discurs, iar spiridușul reveni din visare.

- ... acolo persoana este redusă la esență. Înțelegeți?

- Înțeleg. -de fapt, nu înțelesese nimic, deoarece nu auzise nimic.

- Deci, tu, practic, n-o să-l mai găsești acolo pe Mèkèkè, ci doar esența lui, un fel de duh care păstrează natura concentrată a ceea ce a fost. Și, dacă în timp ce era în Regatul Ursitorilor se ținea numai de năstrușnicii, poante și farse, îți dai seama cu cine vei avea de-a face?

- Eu știu doar atât: că trebuie să-l duc la regină și că ea îl va trimite în Ardeal. Atâta mai știu că regina a fost de acord să-l reprimească în regat, dar nu ca ursitor..

- Asta nici n-ar mai fi cu putință...

- Ci ca... Duhul Răutăților Fără de Răutate, Duhul Năstrușnicilor și al Nefăcutelor, Duhul Trezirii Celor Care Do...

Și când să spună „rm”-ul final, privirea i se opri pe cea de-a cincea ușa:

- Uite, și ușa asta are clanță spre hol, ca și cea a Tărâmului Lumii de Dincolo de Lume. Înseamnă că sunt două tărâmurii care nu pot fi deschise din interiorul lor, ci doar din exterior?